

39. Almanca Öğretmenliği Öğrencileri Gözünden Almanca Dersinin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri ve Güncel Düzenlemelere İlişkin Görüşleri¹

Faik ÖMÜR²

Lokman TANRIKULU³

APA: Ömür, F. & Tanrikulu, L. (2024). Almanca Öğretmenliği Öğrencileri Gözünden Almanca Dersinin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri ve Güncel Düzenlemelere İlişkin Görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö15), 717-732. DOI: <https://zenodo.org/record/13825317>

Öz

Türkiye’de Almancanın İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak tercih edildiği bilinmektedir. Bu çalışmada Almanca öğretmenliği öğrencileri gözünden Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerinin ve güncel düzenlemelere ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde tasarlanmış olup çalışma grubunu Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği Bölümü 2023-2024 Eğitim yılı Bahar Döneminde 2. sınıfta eğitim alan 27 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır ve elde edilen veriler ışığında kodlar ve temalar oluşturulmuş, katılımcıların kayda değer ifadelerine doğrudan aktarım yöntemi ile yer verilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde Almanca dersinin hak etmediği bir durumda olduğu ve bu durumun en başta gelen nedenlerinden biri Almanca öğretmenleri gösterilmektedir. Diğer yandan bakıldığında üniversite sınavlarında Almanca soru sorulmaması, öğrencilerin Almanca derslerine hevesli olmamaları, dersin gereksiz görülmesi, haftalık ders saatinin az olması ve velilerin ve bazı okul idarecilerinin Almanca dersini gereksiz bulması da elde edilen diğer sonuçlardan bazılarıdır. Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerini düzeltmek ve hak ettiği duruma getirilebilmesi için Almanca öğretimine ilköğretim kademelerinden itibaren başlanması gerektiği, öğretmen atama sayısının ve öğretmen niteliklerinin artırılması gerektiği ve özellikle ortaöğretim düzeyinde kullanılan

¹ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Permission: Ethical permission was granted by Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Rectorate Scientific Research and Publication Ethics Committee with the decision dated 30.05.2024 and numbered 2024.06.121.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 20

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 04.07.2024-**Acceptance Date:** 20.09.2024-

Publication Date: 21.09.2024; DOI: <https://zenodo.org/record/13825317>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

² Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı / Assist. Prof. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı (Nevşehir, Türkiye), faikomur@nevsehir.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-4839-3096> **ROR ID:** <https://ror.org/019jds967>, **ISNI:** 0000 0004 0386 1930 **Crossref Funder ID:** 100019891

³ Doç. Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı / Assoc. Prof. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı (Nevşehir, Türkiye), ltanrikulu@nevsehir.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-1862-8176> **ROR ID:** <https://ror.org/019jds967>, **ISNI:** 0000 0004 0386 1930 **Crossref Funder ID:** 100019891

materyallerin zenginleştirilmesi gerektiği önerilmektedir

Anahtar kelimeler: Almanca öğretmenliği, Almanca dersi, Türk eğitim sistemi, ikinci yabancı dil.

The Place of German Course in Turkish Education System from the Perspective of German Language Teaching Students and Their Views on Current Regulations⁴

Abstract

It is known that German is preferred as the second foreign language after English in Turkey. In this study, it is aimed to reveal the place of German course in the Turkish education system from the perspective of German language teaching students and their views on current regulations. The research was designed in a phenomenological design, one of the qualitative research methods, and the study group consisted of 27 participants studying in the 2nd year of the Spring Term of the 2023-2024 academic year at the Department of German Language Teaching, Faculty of Education, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University. The data used in the study were collected through face-to-face interviews with the participants using a personal information form and a semi-structured interview form prepared by the researchers. Content analysis method was used to analyse the data, codes and themes were created in the light of the data obtained, and the significant statements of the participants were included by direct quotation method. When the results are evaluated, it is seen that the German course is in a situation that it does not deserve and one of the main reasons for this situation is German teachers. On the other hand, the fact that there are no questions in German in university exams, students are not enthusiastic about German lessons, the course is seen as unnecessary, the weekly course hours are too few, and parents and some school administrators find German lessons unnecessary are some of the other results obtained. In order to improve the position of German language teaching in the Turkish education system and to bring it to the position it deserves, it is suggested that German language teaching should start at the primary education level, the number of teacher appointments and teacher qualifications should be increased and the materials used especially at the secondary education level should be enriched.

Keywords: German teaching, German course, Turkish education system, second foreign language.

⁴ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu çalışmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Etik İzni: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu tarafından 30.05.2024 tarihli, 2024.06.121 sayılı kararla etik izni verilmiştir.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: 20

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 04.07.2024-**Kabul Tarihi:** 20.09.2024-**Yayın Tarihi:** 21.09.2024; **DOI:** <https://zenodo.org/record/13825317>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

Giriş

Her insan doğuştan bir dil yetisi ile dünyaya gelir. Dil denilince Türkçede akla iki anlamı gelir. Birincisi tat alma organı olan dil, diğeri ise konuştuğumuz dil. Almanca, İngilizce, Fransızca gibi. Dilin yani lisanın çok değışik tanımlarına rastlamak mümkündür.

Dil “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kuralların yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem”dir (Korkmaz, 1992: 43). İnsanın ilk edindiğı dile ana dili denir. Ünalın’a (2014: 6) göre “Ana dili insanın kişiliğinin gelişmesinde, bilgi ve becerilerinin artmasında ve içinde bulunduğu topluma uyum sağlamada çok önemli bir etkidir ve aynı zamanda kültürün bir parçasıdır.

İnsanlar doğduktan sonra ana dillerinden başka bir dili öğreniyorlarsa buna da yabancı dil denir. Türkçe Sözlük yabancı dili şu şekilde tarif etmiştir. (i) “Ana dilin dışında olan dillerden her biri; (ii) ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili” (Türkçe Sözlük, 2011: 2496). İnsan, ana dilini edinir ancak yabancı bir dili öğrenir. Ana dili öğrenmek bilinçsizce, doğal ortamda gerçekleşirken, yabancı dili öğrenmek bilinçli bir şekilde, güdümlü, öğretmen nezaretinde, ders kitabı gibi araç gereçlerle öğrenilir ve yine de kişi bu yabancı dili ana dili gibi konuşamaz ve yazamaz. İnsan ana dilindeki iletişim becerisini yabancı dilde gösteremez.

Küreselleşen dünyada ulusların birbirleriyle olan ekonomik, siyasi, kültürel ve bilimsel ilişkileri günden güne artmaktadır. Bu durumda ulusların birbirlerini anlayabilmeleri için ortak bir yabancı dile ihtiyaç duyulmaktadır. Artık günümüzde tek bir yabancı dil bilmenin yeterli olmadığı da bilinmektedir. Uluslar, çocuklarını eğitirken en az iki hatta Avrupa birliği ülkeleri üç yabancı dil bilerek yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Ashında Türkiye’de yabancı dil öğretimi Osmanlı’nın Batı’ya açılmasıyla yani Tanzimat’la birlikte başlamıştır.

Türkiye’de ilk yabancı dil dersleri öncelikle askeri okullarda Fransızcanın öğretilmesiyle başlamıştır (MEB, 1973: 10-11). Yine Tanzimat döneminde yabancıların açtıkları ilk özel yabancı okul olan Robert Koleji 1863 yılında İngilizce öğretmeye başlamıştır. Yabancıların özel okul açmaları Tanzimat ile birlikte başlamış ve Fransızlar, İngilizler, Amerikalılar, Almanlar ve İtalyanlar kendi okullarını açmışlardır (Demirel, 2012: 7). 1839 yılında açılan Baytar Mektebinde Almanca öğretim yapılmış, 1869 yılında yapılan idadi programlarda yabancı dil olarak Almanca da yer almıştı. 1908 yılından itibaren mekteplerde öteki yabancı dillerle birlikte Almanca da öğretiliyordu (Demircan, 1988: 82). Türkiye’de o dönem Almancanın tercih edilmesinin sebeplerinden biri özellikle Almanya’nın 1870’lerden sonra askeri ve ekonomik alanda daha ileri gitmesi olarak görülmüştür. Bu yüzden o sıralar yani 1882 yılından sonra Osmanlı İmparatorluğu ile Almanya arasındaki ilişkiler üst seviyeydi. Zaten bunun sonucu olarak Osmanlı İmparatorluğu Almanya ile birlikte İttifak içinde Birinci Dünya Savaşı’na katılmıştır.

Anadolu Liselerinde hazırlık sınıflarında haftada en az 20 saat birinci yabancı dil dersine yer verilmektedir. 9.-12. sınıflarda ise 4 saat olarak seçmeli ikinci yabancı dil dersine programda yer verilmektedir. 1986-87 öğretim yılında Anadolu Liselerinin sayısı 103’e çıkmıştır (MEGSB, 1986).

Türkiye’de yabancı dil programlarının geliştirilmesi için kapsamlı çalışmalar 1968 yılında Avrupa Konseyi ile yapılan işbirliği sonucunda başlamıştır. Daha sonra 1972 yılında Milli Eğitime bağlı Talim ve Terbiye Kuruluna bağlı Yabancı Diller Öğretimini Geliştirme Merkezi kurulmuştur. Bu merkez ile Avrupa Konseyi arasında geliştirilen işbirliği sonucunda Almanca, Fransızca ve İngilizce programları ve

ders araçları resmi okullarda denenmeye başlanmıştır. Bu arada yabancı dil öğretimi için program hazırlama çalışmaları hız kazanmıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 1973). 1988-89 öğretim yılında basamaklı kur sistemine geçilmiş ancak ne öğretmenlerin ne de okulların bu sisteme hazır oldukları görülmüş ve bazı aksaklıklar ortaya çıktığı için bir yıl sonra yine eski sisteme dönülmüştür.

1990'lı yılların başında ise yabancı dil ağırlıklı program uygulamasına geçilmesi kararlaştırılmıştır. Bu uygulamanın temel amacı lisenin önüne yoğun bir yıl yabancı dil hazırlık sınıfının konulması ve liselerde öğretimin Türkçe devam etmesidir. 1992-93 öğretim yılında 28 okulda başlayan bu uygulama, 1997-98'de 662 okula ulaşmıştır (<https://dhgm.meb.gov.tr> E.T.13.05.2024).

1997 yılında 8 yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmiş, Anadolu liselerinde devam eden altıncı sınıf öncesi yabancı dil hazırlık sınıfı uygulaması kaldırılmış ve yabancı dil açısından oluşan bu boşluğu doldurmak amacıyla tüm ilköğretim okullarında yabancı dil öğretimine 4. sınıftan başlanmasına karar verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğinde Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimin amacı olarak:

(1) Yabancı dil öğretim programları ile ilgili olarak;

- a) İlköğretim ve ortaöğretim programlarının birbirinin devamı ve tamamlayıcı nitelikte olması esastır.
- b) Eğitim araç-gereci, bilimsel ve teknolojik esaslara, yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.
- c) Zorunlu ve seçmeli yabancı dil derslerinin öğretim programları, Kurulun onayından sonra yürürlüğe konur.
- ç) Okul ve kurumlarda uygulanan yabancı dil kurslarında, Kurulca yürürlüğe konan ya da zümre öğretmenlerince programlar doğrultusunda hazırlanıp il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne onaylanan öğretim programları uygulanır.

(Bu yönetmelik; 31.5.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır) (mevzuat.meb.gov.tr E.T. 13.05.2024).

Buradan da anlaşılacağı üzere yabancı dil dersleri ilköğretim kademesinden itibaren programda yer almaya başlamıştır.

Avrupa kıtasında 150 ile 200 farklı dilin konuşulduğu belirtilmektedir. Avrupa Birliğine üye 15 ülkede (1998 verilerine göre) yaşayan bireyler arasında yapılan bir araştırma sonucuna göre, öğrencilerin % 89'u İngilizce, % 32'si Fransızca, % 18'i Almanca ve % 8'i de İspanyolca yabancı dil olarak öğrendiklerini söylemişlerdir. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre bu ülkelerdeki bireylerin yarısından fazlası da çok dilli olduğunu ifade etmiştir (Council of Europe, 1998). Bu araştırmadan da anlaşılacağı üzere Avrupa'da en çok öğrenilen yabancı diller arasında Almanca 3. sırada gelmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de ikinci yabancı dil olarak Almancanın öğretilmesi, Fransızcanın önünde yer alması Türkiye Almanya ilişkilerine bağlanabilir. Ayrıca en fazla Türkün yaşadığı ülke Almanya'dır. Yine en fazla gidilmek istenen ülkeler arasında Almanya en başta gelmektedir. Özellikle son yıllarda orada çalışmak isteyen doktor, hemşire gibi meslek grupları Almanca kurslarına akın etmektedirler.

Avrupa Birliğinin normlarına göre genç kuşak Avrupalıların en az üç dil bilerek yetişmeleri beklenmektedir. Bu amaçla, Avrupa Eğitim Komisyonu 1995 yılında yayınladığı “Öğrenen Topluma Doğru” başlıklı bildirisinde Avrupa Birliği vatandaşlarının ana dillerinin dışında en az iki Avrupa dilini yeter düzeyde bilmelerini ilke olarak benimsemiş ve bu konuda bireylere yardım edilmesi kararlaştırılmıştır (<https://dhgm.meb.gov.tr> E.T.13.05.2024). Türkiye’de ise iki yabancı dil öğretilmektedir. Ancak ülkemizdeki öğrenciler Avrupa’daki akranlarıyla aynı derecede dil becerisine sahip değildir. Bunun değişik sebepleri olabilir. Belki Batı dillerinin Türkçeye aynı dil ailesinden olmaması, Türkiye’de kullanılan yabancı dil öğretim metotları ve teknikleri veya Eğitim sisteminden kaynaklanan faktörler olabilir.

2004-2005 öğretim yılından itibaren Anadolu Liselerinde zorunlu seçmeli ikinci yabancı dil dersi konmuştur. Bu programda ikinci yabancı dil olarak 6 dile yer verilmiştir. Almanca, Fransızca, İtalyanca, Japonca, Rusça ve İspanyolca dillerinden birini okuldaki öğretmen durumu göz önünde bulundurarak öğrencilerin seçmesi gerekmektedir. Ancak genellikle okullarda daha çok Almanca öğretmeni atandığından ikinci yabancı dil olarak Almanca tercih edilmektedir. Çok az sayıdaki okulda ise Fransızca ikinci yabancı dil olarak tercih edilmektedir. En son 1991 yılında Almanca öğretmeni ataması yapılmış ve daha sonra 13 yıl boyunca Almanca öğretmeni ataması yapılmamıştır. 2004 yılından itibaren ikinci yabancı dil öğretimi Anadolu liselerinin programlarında yer almaya başlayınca Almanca öğretmeni atamaları tekrar başlamıştır. Yıllara göre atama sayıları şu şekildedir:

Yıllar	Atanan Öğretmen Sayısı
2004	288
2005	50
2006	-
2007	-
2008	30
2009	22
2010	-
2011	195
2012	3
2013	420
2014	254
2015	95
2016	302
2017	105
2018	95
2019	200
2020	338
2021	381
2022	175
2023	250
2024	288 (atanacak)
Toplam	3491

Tablo 1: Almanca öğretmeni olarak atananların yıllara göre sayısı

Yıllar	Atanan Öğretmen Sayısı
2006	1950
2007	1326
2008	2036
2009	1983
2010	714
2011	892
2012	2954
2013	5034
2014	3931
2015	3964
2016	3124
2017	2193
2018	2038
2019	1960
2020	1739
2021	857
2022	450
2023	2433
2024	968 (atanacak)
Toplam	40546

Tablo 2: İngilizce öğretmeni olarak atananların yıllara göre sayısı (personel.meb.gov.tr)

Tablodaki rakamlar incelendiğinde 20 yıl içinde toplam 3203 Almanca öğretmeni atanırken, 39578 İngilizce öğretmeni atanmıştır. Bu sayısal verileri gören öğrenciler üniversite bölüm tercihlerinde Almanca Öğretmenliği bölümünü tercih etmek istememektedir. Zira atanma şansının çok düşük olduğunu bilmektedirler. Bu atama sayılarına sözleşmeli öğretmen sayısı da dâhildir. Bu yüzden dil bölümünü seçmek isteyen öğrenciler elbette en fazla atamanın yapıldığı İngilizce Öğretmenliği bölümlerini öncelikli olarak tercih etmektedirler. Eğer öğrencilerin puanları İngilizce Öğretmenliği bölümüne girmek için yeterli olmazsa Almanca veya Fransızca Öğretmenliği bölümlerini tercih etmektedirler.

Günümüzde yabancı dil olarak İngilizce ilköğretim 4. sınıftan itibaren zorunlu Birinci Yabancı dil olarak öğretilmektedir. Aynı sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil derslerinin takviyesi amacıyla ya da ikinci yabancı dil dersi olarak seçmeli yabancı dil derslerine de yer verilebilir (<https://www.mevzuat.gov.tr>). Ancak ikinci yabancı dil ilköğretim kademesinde genellikle özel okullarda verilmektedir. Çünkü devlete ait ilköğretim kademesinde Almanca öğretmeni ataması yapılmamaktadır.

Almanca 9. sınıftan itibaren seçmeli İkinci Yabancı dil olarak müfredatta yer almaktadır. Hazırlık sınıfı bulunan Anadolu Liselerinde ikinci yabancı dil haftada 4 saat öğretilmektedir. Diğer Anadolu liselerinde haftada 2 saat öğretilmektedir. Sosyal Bilimler liselerinde seçmeli ikinci yabancı dil haftada 2 saat olarak öğretilmektedir. Fen Liselerinde ise 2023-2024 öğretim yılından itibaren seçmeli ikinci yabancı dil dersi

kademeli olarak kaldırılmaya başlanmıştır (MEB TTKB, 2023). Aslında yabancı dil dersi saatini artırmak gerekirken azaltma yoluna gidilmektedir. Bu durumda Türk öğrenciler ikinci yabancı dil öğrenme konusunda Avrupa'daki akranlarıyla karşılaştırıldığında dezavantajlı duruma düşmektedir.

Alanyazın incelendiğinde bu alanda yapılmış çalışmalara şu örnekler verilebilir: Gündoğar, F.& Sayınsoy Özünal, B. (2018), Avcı, M. (2018), Tanrıkulu, L.& Bayter, T. (2020), Karbi, G. (2020), İşigüzel, B. & Dilken, M. (2022), Tekin, Ö. (2022), Doğan, M. (2023).

Eğitim Fakültelerinde Almanca Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler üniversite giriş sınavlarında bu bölümde okuyabilmek için yabancı dil sınavlarında İngilizce sorularını çözerek bu bölümlere kaydolmaktadırlar. Aslında İngilizce öğretmenliği bölümünü kazanamayan öğrenciler ya Almanca ya da Fransızca öğretmenliği bölümlerini tercih etmektedirler. Dolayısıyla Almanca soru çözmeden bu bölümlere yerleşmektedirler ve bir yıl hazırlık sınıfında okuduktan sonra bölümde eğitime başlamaktadırlar. Yurt dışından gelen öğrenciler zaten Almanca bildikleri için onlar dil sorunu yaşamıyorlar. Almanca öğretmenliği bölümüne Almanca sorularını çözerek öğrenci almak için liselerde 2 saat olan seçmeli ikinci yabancı dil Almanca dersini en az 4 saate çıkarmak gerekmektedir. Bu çalışmada Almanca Öğretmenliği öğrencileri gözünden Almanca dersinin Türk Eğitim Sistemindeki yerinin ve güncel düzenlemelere ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağda yer alan araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yeri size göre hangi pozisyonudadır?
2. Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008: 39) nitel araştırmayı “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamaktadır. Olgubilim deseni ise, “çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilen, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanan ve bireye tamamıyla yabancı olmayan bu olguların detaylı bir şekilde araştırılmasında” kullanılan bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 78).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Almanca Öğretmenliği bölümünde eğitim alan 27 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların tamamı ikinci sınıfta eğitim almakta olup alttan ders alan öğrenciler ile farklı bölümlerde eğitim alıp çift anadal programı ile Almanca Öğretmenliği okuyan öğrenciler araştırma dışında tutulmuştur. Katılımcıların yaş aralığı 21-28 arasındadır. Katılımcıların %92,6'sı kadın, %7,4'ü erkektir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır.

“Belirlenmiş özel bir konuda derinlemesine soru sorma, cevap eksik ya da açık değilse tekrar sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı vermesi açısından, görüşme yöntemi avantajlı bir yöntemdir” (Çepni, 2009; akt. Akgün vd., 2016: 188). Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmadan önce ilgili literatür taranmış ve sorular alanında uzman iki akademisyenin de görüşleri alındıktan sonra kullanıma hazır hale getirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı, görüşme sorularını önceden hazırlar ve kişilere sınırlı (kısmi) bir esneklik sağlayarak soruları görüşme sırasında yeniden düzenleyebilir, ihtiyaca göre yeni sorular ekleyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 130).

Veriler toplanırken veri kaybı yaşanmaması adına katılımcılardan izin alınarak ses kaydı alınmıştır. Katılımcılara çalışma ile ilgili ön bilgiler verilmiş, araştırmaya ilişkin sordukları sorular yanıtlanmış, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına bağlı olduğu bildirilmiş ve istedikleri anda çalışmadan ayrılacakları kendilerine iletilmiştir. Çalışmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan ayrılacak katılımcılardan elde edilmiş tüm verilerin kalıcı olarak silineceği ve çalışmada kesinlikle kullanılmayacağı kendilerine taahhüt edilmiştir. Veriler toplandıktan sonra ses kayıtları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı deşifre edilerek yazıya dökülmüş ve karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda %100 uyumluluk tespit edilmiştir.

Katılımcılara kişisel bilgi formunda cinsiyetleri, yaşları ve eğitim durumları ile ilgili sorular sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yeri size göre hangi pozisyonadadır?
2. Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi, “herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin içeriğinin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir” (Ekiz, 2017: 77). İçerik analizi yoluyla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227). Bu çalışmada da katılımcılardan elde edilen veriler ışığında kodlar ve temalar oluşturulmuş ve katılımcıların kayda değer ifadelerine doğrudan aktarım yöntemi ile yer verilmiştir.

Bulgular

1. Öğrenciler gözünden Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerine yönelik bulgular

Almanca öğretmenliği öğrencileri tarafından Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerine yönelik yapılan açıklamalar doğrultusunda ulaşılan tema ve kodların frekans dağılımları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Almanca Öğretmenliği Öğrencileri Gözünden Almanca Dersinin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri ve Güncel Düzenlemelere İlişkin Görüşleri / Ömür, F. & Tanrıku, L.

Tema	Kod	Frekans (f)	Toplam
Almanca öğretmeni kaynaklı	Dersin verimsiz işlenmesi	6	29
	11. ve 12. sınıflarda ders işlenmemesi	7	
	Öğretmenlerin dersi gereksiz görmesi	5	
	Sınav sorularının verilmesi	3	
	Öğretmenin dersi önemsememesi	4	
	Öğretmenin dersini yok sayması	1	
	Öğretmenin öz saygısının olmaması	3	
	Üniversite sınavlarında soru çıkmaması	7	
	Hevesli olunmaması	3	
	Önemsenmemesi	6	
Öğrenci kaynaklı	Gereksiz görülmesi	2	27
	Önceliğin sayısal dersler olması	4	
	Resim, Müzik, Beden dersi gibi görülmesi	3	
	Umursanmaması	2	
	Uygun olmayan sınıf ortamı	2	
	Ders saatinin az olması	9	
	Kültür aktarımına yer verilmemesi	2	
Sistem kaynaklı	Yetersiz beklenti	4	31
	Geri plana atılması	5	
	Değerli görülmemesi	9	
	Tartışılan	2	
	Olumsuz bakış	1	
	Hak ettiği yerde olmaması	3	
	Ailelerin gereksiz bulması	2	
Toplum kaynaklı	İngilizcenin gölgesinde kalması	2	11
	Ön yargıyla bakılması	1	
Toplam			98

Tablo 3. Birinci araştırma sorusunun frekans dağılım tablosu

Tablo 3'e bakıldığında Almanca öğretmenliği öğrencileri tarafından Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerine yönelik elde edilen bulgular doğrultusunda dört farklı tema grubuna ulaşılmıştır. Bu temalar "Almanca öğretmeni kaynaklı (f=29)", "öğrenci kaynaklı (f=27)", "sistem kaynaklı (f=31)", ve "toplum kaynaklı (f=11)" şeklinde isimlendirilmişlerdir.

Bulgular ışığında katılımcılar "Almanca öğretmeni kaynaklı" temayı dersin verimsiz işlenmesi (f=6), 11. ve 12. sınıflarda ders işlenmemesi (f=7), öğretmenlerin dersi gereksiz görmesi (f=5), sınav sorularının verilmesi (f=3), öğretmenin dersi önemsememesi (f=4), öğretmenin dersini yok sayması (f=1) ve öğretmenin öz saygısının olmaması (f=3) şeklinde kodlamışlardır.

Katılımcılar “öğrenci kaynaklı” isimli temayı ise üniversite sınavlarında soru çıkmaması (f=7), hevesli olunmaması (f=3), önemsenmemesi (f=6), gereksiz görülmesi (f=2), önceliğin sayısal derslerde olması (f=4), resim-müzik-beden dersi gibi görülmesi (f=3) ve umursanmaması (f=2) şeklinde kodlamışlardır.

“Sistem kaynaklı” olarak isimlendirilen diğer bir tema ise altı farklı kod ile kodlanmış ve bu kodlar uygun olmayan sınıf ortamı (f=2), ders saatinin az olması (f=9), kültür aktarımına yer verilmemesi (f=2), yetersiz beklenti (f=4), geri plana atılması(f=5) ve değerli görülmemesi (f=9) olarak adlandırılmışlardır.

Birinci araştırma sorusunun bulgularına göre elde edilen son tema “toplum kaynaklı” olup tartışılan (f=2), olumsuz bakış (f=1), hak ettiği yerde olmaması (f=3), ailelerin gereksiz bulması (f=2), İngilizcenin gölgesinde kalması (f=2) ve ön yargıyla bakılması (f=1) şeklinde kodlanmıştır.

Aşağıda, yukarıda yer alan temalar kapsamında kayda değer katılımcı görüşlerine doğrudan aktarım yöntemi ile yer verilmiştir:

Katılımcı 6: “Bence Almanca dersi Türk eğitim sisteminde hak ettiği pozisyonda değil. Bunda öğretmenlerin rolü var. Birçok okulda 11. ve 12. sınıflarda sınav senesinden kaynaklı Almanca dersi işlenmiyor. Öğretmenler kendi derslerini yok sayarak Almanca derslerinde öğrencilerin test çözmelerine izin veriyor.”

Katılımcı 8: “Bence Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yeri oldukça tartışılır. Geçmişte de Almanca dersi hep ikinci sıraya atılmış ve önemsenmeyen bir dil olmuştur. İngilizceye ağırlık verilen bu sistemde ikinci dilin yeri öğrenciye bir ilerleme kaydettirmiyor. Çünkü ders saati çok yetersizdir. Benim gözlemlediğim Almanca öğretmenleri, derslerini verimsiz ve anlaşılmaz işliyorlar. Hatta bazıları hiç işlemiyorlar. Bununla birlikte sınav zamanında da soracağı soruları cevaplarıyla verip ezberlenmesini istiyorlar. Bence böyle yapan bir Almanca öğretmenin öz saygısı yoktur.”

Katılımcı 11: “Almanca dersinin ülkemizdeki yeri bence yabancı dile verilen daha doğrusu verilmeyen önemi gösteriyor. Lisede Almanca dersi almış biri olarak Almancanın işimize yaramayacağını düşünüyorduk, çünkü bunu bize öğretmenimiz hissettiriyordu. Lisede Almanca dersi işlediğimizi hatırlamıyorum. Tabi ki de bu öğretmenimden kaynaklanıyordu.”

Katılımcı 13: “Türkiye’de Almanca dersi İngilizce kadar gerekli bir ders olarak görülmediği ve üniversite sınavında da sorulmadığı için öğrencilerin umurunda olmadığı kadar Almanca öğretmenlerinin de umurunda değil. Almanca öğretmenleri kendi derslerine önem vermedikleri için şu anki eğitim sistemini yönetenler de Almancaya önem vermeyerek zorunlu ders olmaktan çıkardılar. Türk eğitim sisteminde her şey üniversite sınavı olduğu için liselerdeki Almanca öğretmenleri derslerini işlemiyorlar. Almanca dersinin seçmeli hale düşürülmesinde Almanca öğretmenlerinin çok büyük rolü olduğunu düşünüyorum.”

2. Öğrenciler gözünden Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesine yönelik bulgular

Almanca öğretmenliği öğrencileri tarafından Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesine yönelik yapılan açıklamalar doğrultusunda ulaşılan tema ve kodların frekans dağılımları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tema	Kod	Frekans (f)	Toplam
Öğretmen adayları açısından	Üzücü	3	23
	Daha az atama	7	
	Yanlış	7	
	Şaşırtıcı	2	
	Mantıksız	2	
	Sistem dışına transfer	2	

	Gereksiz olduğu düşündürüldü	2	
Ortaöğretim öğrencileri açısından	Daha donanımsız mezunlar	9	16
	İdareciler belirleyici hale geldi	5	
Toplumsal açıdan	Değersizleştirildi	7	
	Almancanın itibarı sarsıldı	2	9
Toplam			48

Tablo 4. İkinci araştırma sorusunun frekans dağılım tablosu

Tablo 4 incelendiğinde Almanca öğretmenliği öğrencileri tarafından Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesine yönelik yapılan açıklamalar doğrultusunda “öğretmen adayları açısından (f=23)”, “ortaöğretim öğrencileri açısından (f=16)” ve “toplumsal açıdan (f=9)” olarak isimlendirilmiş üç farklı tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcılar “öğretmen adayları açısından” isimli temayı üzücü (f=3), daha az atama (f=7), yanlış (f=7), şaşırtıcı (f=2), mantıksız (f=2) ve sistem dışına transfer (f=2) şeklinde kodlamışlardır.

“Ortaöğretim öğrencileri açısından” isimli tema ise katılımcılar tarafından gereksiz olduğu düşündürüldü (f=2), daha donanımsız mezunlar (f=9) ve idareciler belirleyici hale geldi (f=5) şeklinde kodlanmıştır.

İkinci araştırma sorusuna ait olan son tema “toplumsal açıdan” ise değersizleştirildi (f=7) ve Almancanın itibarı sarsıldı (f=2) şeklinde kodlanmıştır.

Aşağıda, yukarıda yer alan temalar kapsamında kayda değer katılımcı görüşlerine doğrudan aktarım yöntemi ile yer verilmiştir:

Katılımcı 1: “Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesi, Almanca öğretimine verilmeyen değerin en büyük kanıtı. Liselerde öğretmenler Almanca dersini bile işlemiyor. Son sınıf öğrencilerinin Almanca dersi yerine girecekleri sınava çalışmaları sağlanıyor. Oysaki haftada 2 saat verilen Almanca dersi yeterli olmasa bile öğrencilerin dil seviyelerini geliştirebilir, farklı kültürler tanyarak kendilerini geliştirebilmelerini ve ufuklarını geliştirebilmelerini sağlar.”

Katılımcı 2: “Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale gelmesi yanlış ve üzücü bir durumdur. Çünkü bu durum her okulda daha az Almanca öğretmeni gerekecek anlamına gelmektedir ve bu da daha fazla atanma sorununu ortaya çıkaracaktır.”

Katılımcı 18: “Almanca dersinin liselerde seçmeli hale getirilmesi bir kere öğrencilerin daha donanımsız mezun olmalarına sebep olur. Aileler ve öğrenciler Almanca dersinin gereksiz olduğunu düşünecekler şimdi ve bu durum atama sayılarına da yansıtacak. Bu durum bizim için çok şaşırtıcı oldu. En yakın zamanda Almancanın Matematik ve İngilizce dersi gibi zorunlu olmasını istiyoruz.”

Katılımcı 23: “Almanca dersinin ortaöğretim düzeyinde seçmeli hale getirilmesini çok yanlış ve mantıksız buluyorum. Bundan sonra öğrenciler yerine okul müdürleri istedikleri dersleri seçecekler. Bu da isteyen öğrencilerin istedikleri dersleri seçemeyeceği anlamına geliyor ve bu durum öğrencileri kötü etkiler.”

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Almanca öğretmenliği öğrencileri gözünden Almanca dersinin Türk eğitim sistemindeki yerinin ve güncel düzenlemelere ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ortaya çıkan

sonuçlar değerlendirildiğinde Almanca dersinin hak etmediği bir durumda olduğu ve bunun en başta gelen nedenlerinden biri olarak Almanca öğretmenlerinin olduğu belirtilmektedir. Türkiye'nin değişik farklı illerinden gelen öğrenciler hemen hemen benzer sebepleri dile getirmişlerdir. Bu çalışmanın sonucundan da anlaşılacağı gibi aslında Almanca öğretmenleri Almanca dersine yeteri kadar önem vermedikleri, hem okuldaki idarecilerin hem de öğrencilerin nazarında gereksiz bir ders gibi algılanmaktadır. Oysa Almanca öğretmenleri Almanca dersinin gerekli olduğunu öğrencilere anlatmalı ve bu dersi öğrencilere sevdirebilmeliler ki diğer paydaşlar da bu dersle ilgili olumsuz yargılarda bulunmasınlar.

Öğrenciler açısından değerlendirildiğinde, üniversite sınavında Almanca sınav sorusu sorulmadığı için öğrenciler Almancaya önem vermediklerini ifade etmişlerdir. Oysa sınavda bir dersle ilgili soru sorulmadığı için o ders gereksiz bir derstir anlamına gelmez. Bu yüzden bu bir bahane olmamalı. Özellikle günümüzde tek bir yabancı dil bilmenin yetersiz görüldüğü hatta ikinci dilin de yetersiz kaldığı bu yaşam şartlarında üçüncü bir dili de öğretmek gerekmektedir. Ancak Türkiye'de henüz birinci yabancı dil iyi öğretilmediğinden, ikinci yabancı dile karşı öğrenciler ister istemez mesafeli yaklaşmaktadırlar. Belki de öncelikle birinci yabancı dil olarak müfredatta yer alan İngilizce iyi öğretilbilirse o zaman öğrencilerin özgüven duygusu artar ve ikinci yabancı dile karşı olumlu bakmaya başlayabilirler.

Sistem açısından konu ele alındığında, ikinci yabancı dile gereken önem verilmediğinden, zorunlu seçmeli ders olmaktan çıkarılarak seçmeli hale getirilmiştir. Ayrıca zorunlu seçmeli halde iken her okulda bir Almanca öğretmeni olmadığından dersler boş geçmekte veya başka öğretmenler tarafından o ders verilmektedir. Yeterli Almanca öğretmeni ataması gerçekleştirilirse tüm okullarda öğrenciler bu dersi alabilecektir. Hatta liselerde, üniversitede Almanca öğretmenliği bölümünde okumak isteyen öğrenciler için tıpkı İngilizce yabancı dil bölümü açıldığı gibi yeterli öğrenci başvurusu olduğunda Almanca dil bölümleri de açılmalıdır. Haftalık ders saati 2 saat değil 4 saat olmalıdır. Almanca öğretmeni atama kontenjan sayısı arttıkça bu bölümde okumak isteyen öğrenci sayıları da artacaktır.

Toplum açısından bakıldığında, aslında onların bu konuya çok fazla ilgileri bulunmamaktadır. Onlar Almancanın İngilizcenin gölgesinde kaldığını bildikleri için belki de ikinci bir yabancı dile ihtiyaç olmadığını düşünmektedirler. Toplumda yabancı dil öğretimi iyi öğretilmediği algısı yaygın olduğundan, ikinci bir yabancı dili öğrenmenin gerekliliği konusunda da talepte ısrarcı olmamaktadır.

Türkiye, üyesi olduğu Avrupa Eğitim Komisyonunun aldığı kararlar doğrultusunda hareket ettiği takdirde, tıpkı Avrupa'daki öğrencilerin orta öğretimden iki yabancı dili öğrenerek mezun oldukları gibi Türkiye'deki öğrenciler de iki dilli olarak mezun olacaklardır. Türkiye'de öğrenciler sözde iki dil bilerek mezun oluyor ama birinci yabancı dili bile konuşamamakta, konuşulanı anlamamaktadır. Öncelikle bu hususta dil öğretim politikası sonra yöntem ve teknikler değişmelidir. Bu problem çözüldüğü takdirde ülkemizdeki gençler de Avrupa'daki akranları gibi birinci yabancı dili aynı seviyede öğrenecek, ikinci yabancı dil öğrenmeye karşı ilgileri artacak ve Almanca dersi de hak ettiği yere gelecektir.

İkinci yabancı dili seçmek zorunda kalan öğrenciler genellikle bu dili öğrenmeye karşı isteksiz davranmaktadırlar. Aslında birinci yabancı dil olarak ilkokuldan itibaren İngilizce öğreniyorlar, bunun için ikinci bir yabancı dil öğrenmenin kendilerine hem zor geldiğini hem de gereksiz olduğunu düşünmektedirler. Oysa günümüzde bir işe başvururken ya da yabancı bir ülkede çalışmak veya eğitim almak için tek bir yabancı dil yeterli olmamaktadır. Bu yüzden öncelikle öğrencilere neden ikinci bir yabancı dil öğrenmeleri gerektiği anlatılmalı ve ikna edilmelidirler. Haftada iki saat olan seçmeli ikinci

yabancı dil dersi haftada 4 saat olursa ve bu derslerde daha çok konuşma ve dinleme becerilerine ağırlık verilirse o zaman gramer kurallarını öğrenmenin sıkıcılığından kurtulup gerçek iletişime geçebileceklerdir. Dilin en basit tanımı olan insanlar arasında bir iletişim aracıdır ifadesi gerçekteşmiş olacaktır.

Günümüzde orta öğretim programlarında yer alan ikinci yabancı dil olarak Almanca dersi temel eğitimin programlarında zorunlu ders olarak yer almalıdır. Bu dersi verecek öğretmenlerin nitelikli olabilmesi bağlamında ilköğretimde ikinci yabancı dil öğretmeni ihtiyacını karşılamak için şuan var olan ilköğretim matematik öğretmenliği lisans programları gibi temel eğitim seviyesinde yabancı dil eğitimini verebilen öğretim elemanı yetiştiren “Temel Eğitim İkinci Yabancı Dil Öğretmenliği” lisans programları üniversitelerde açılmalıdır (Karaman, 2017: 108-109). Dolayısıyla “zorunlu eğitim içerisinde ikinci yabancı dilin öğretilmesi sağlanmalıdır” (Tok ve Arıbaş, 2008: 226). Öğretmenler derste sadece kitaba bağlı kalmamalı, öğrencilerin ilgisini çekecek, eğlenerek öğrenmesini sağlayacak yöntemlerle dersi zenginleştirmelidirler (Karaman, 2017: 108-109). Ana dili Türkçe olanlar için L3 olarak Almanca öğrenmek L2 İngilizceden yararlanarak yapıldığında kolaylaşmaktadır. L3 olarak Almanca öğrenme sürecinde özellikle sözcük dağarcığı ve temel dilbilgisi yapısındaki benzerliklerin ele alınması suretiyle Almancaya olan ilgi artırılabilir (Arak, 2016: 15-25). Bir başka çalışmada da İngilizceden sonra Almancanın ikinci önemli yabancı dil olduğu; İngilizce ve Almancanın aynı dil grubundan geldiği; İngilizcede edinilen bilgilerin olumlu transferle Almanca öğretimini kolaylaştırdığı ortaya konmuştur (Genç, 2003: 186-195). İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak kabul gören Almancanın verilmesinin dezavantajdan çok avantaj sağladığı belirtilmektedir (Wypusz, 2015: 81-91).

Öneriler

İkinci Yabancı Dil dersi olarak Almanca öğretimine ilkokuldan itibaren başlanılmalıdır. Çünkü özellikle yabancı dil erken yaşta daha kolay öğrenilmektedir. Çocukken bilinçsiz öğrenme daha çok gerçekteştiğinden oyunlarla, şarkılarla ve hareketlerle yapılan dil öğretimi daha kalıcı olmaktadır. Dolayısıyla dil öğretimine mümkün olduğu kadar erken yaşta başlanmalıdır.

Öğrenciler çoğunlukla Almanca ve İngilizce arasındaki benzerliklerin farkındadırlar ve iki dil arasında içsel bağlantılar kurabilmektedirler. Ne kadar fazla benzerliklerin farkına varılır ve bağlantılar kurulursa, Almanca öğrenmek için İngilizcenin daha uygun ve yararlı olacağı düşünölmektedir. (Tekin, 2022: 373). Bu durum özellikle yazma becerilerinde görölmektedir. Ancak seçtikleri kelimelerin yazılışları farklı olduğu için hata yapmaktadırlar. Örneğin; learn- lernen kelimesi kullanılırken yapılan hata gibi.

İşigüznel ve Dilken ise “Almanca öğrenmeye ilişkin önyargılar ve duygular alanında şu bulgulara ulaşıldığını belirtmektedirler: Katılımcıların çoğunluğunun önyargısı yoktu. Ancak bazı ifadelerde önyargılar vardı. Geçmiş öğrenme deneyimlerinden veya çevrenin (örneğin; ailenin, arkadaşların) etkisiyle gelen önyargılar vardı. Ancak, DaFnE derslerinin başlangıcında bu önyargıların artık olmadığını ve öğrencilerin olumlu duygularla öğrenmeye devam ettikleri vurgulanmıştır” (İşigüznel & Dilken, 2022: 75). Öğrenciler çevreden çok fazla etkilendikleri için bazı derslere karşı önyargılı olabilmektedirler. Ama bu durum zamanla değişebilmektedir.

Öğretmen ikinci yabancı dil olarak Almaca öğretimi sırasında, bu iki dilin ortak payda da buluştuğu ders materyalleri hazırlayarak ya da bu konuda üretilmiş olan materyalleri kullanarak, öğrencinin İngilizceden dilbilgisi, sözcük dağarcığı gibi bilgileri Almanca öğreniminde kullanmasını sağlar

(Tanrıkulu & Bayter, 2022: 89).

Erasmus + programlarına lisede okuyan öğrencileri göndermek gerekir, çünkü öğrenci başka bir ülkede akranlarıyla birlikte derse katılarak hem o ülkenin eğitim sistemini hem de kültürünü tanıma fırsatını yakalayacaktır. Bir sene yurt dışında Erasmus + programına katılıp gelen lisedeki bir öğrenci gitmeyen öğrenciye göre dil becerilerinde gözle görülür bir artış gözlenmektedir.

Liselerdeki Almanca derslerinde sadece verilen kaynaklarla ders anlatılmamalıdır. Ders kitaplarını destekleyecek farklı işitsel-görsel materyallerden faydalanılmalı, öğrencilerin ilgisini çekecek etkinlikler planlanmalıdır. Böylece öğrenciler bu derse daha iyi motive edilmiş olacaklardır. Kısa filmler izletilmeli, sözleri basit şarkılar ezberletilmelidir.

Farklı ülkelerde Almanca öğrenen akranlarıyla interaktif ortamda öğrenciler görüştürülmeli ve böylece dil pratiği yapmalarına imkân verilmelidir. Bu şekilde farklı kültürleri de tanıma fırsatı ortaya çıkacaktır. Öğrenciler akranlarının Almanca seviyesi ile kendi seviyelerini karşılaştırma imkânına sahip olacaktır.

Kültür çalışanlarıyla benzer kültürlerarası kültürel faaliyetlere tiyatro, edebiyat, sanat gibi çeşitli alanlara ve hatta Almanya'daki öğrencileri ve eğitimcilerin katılımıyla konuların ortaklaşa belirlenerek yabancı dil eğitimine dâhil edilmelidir" (Ayne Karacabey, Seval, 2023: 91).

Kaynakça

- Akgün, A., Duruk, Ü., & Gülmez Güngörmez, H. (2016). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ortak Bilgi Yapılandırma Modeline İlişkin Görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 184-203.
- Arak, H. (2016). İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak Almanca. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (48): 15-25 (<https://doi.org/10.9761/jasss3491>).
- Avcı, M. (2018). Probleme im DaF-Unterricht in der Türkei. *Schriften Zur Sprache Und Literatur II*, 112.
- Ayne Karacabey, S. (2023). Online-Gespräche von Deutschlehramtsstudierenden mit einem Kulturschaffenden in Deutschland als Element einer sprachlichen und interkulturellen Ausbildung. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 11(1), 69-95. <https://doi.org/10.37583/diyalog.1312768>
- Can, E. ve Can, C. I. (2014). Türkiye'de ikinci yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2): 43-63 (<https://doi.org/10.19171/ueefd.29695>).
- Council of Europe (1998). Modern languages: learning, teaching, assessment . A common European framework of reference. Strasbourg.
- Council of Europe, (1998). European language portfolie: proposals for development. Strasbourg.
- Demirel, Özcan (2012) . *Yabancı Dil Öğretimi. Dil Pasaportu. Dil Biyografisi. Dil Dosyası. Ankara.* Pegem Yayınları.
- Doğan, M. (2023). Deutsch als zweite Fremdsprache in der Türkei: Aktuelle Lage und Zukunftsperspektiven. *Dil, Edebiyat, Kültür ve Dil Eğitimi Çalışmaları, Göçerler, H. & Deniz, S. (Ed). Paradigma Akademi: Çanakkale*
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Am Yayıncılık.
- Ergun, Rüşti (1973). *Türk Dili Atatürk ve Biz*. İstanbul. Fatih Yayınevi Matbaası 38-39.
- Genç, A. (2003). İlk ve ortaöğretim kurumlarında Almanca programları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24): 186-195.
- Gündoğar, F. & Yayınoy Özunal, B. (2018). Frühes Deutsch in der Türkei. Bestandsaufnahme und Herausforderungen. In: Gehrman, Siegfried; Petravic, Ana; Senjug Golub, Ana (Hrsg.): Deutsch von Anfang an. Frühes Deutschlernen als Chance. Perspektiven aus Südosteuropa. Münster/New York: Waxmann, 168-190.
- İşigüzel, B. & Dilken, M. (2022). Das Konzept Deutsch als Fremdsprache nach Englisch (DaFnE): Aus der Sicht der Lernenden in der Türkei. In: *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 10/1, 65-76.
- Karaman, F. (2017). Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi. Cilt 7. Sayı 2/1: 107*.
- Karbi, G. (2020). "Deutsch als Fremdsprache in der Türkei - eine aktuelle Bestandsaufnahme," „Deutsch weltweit –Grenzüberschreitende Perspektiven auf die Schnittstellen von Forschung und Vermittlung“, Vol. 104, pp. 255–267, [Online]. Available: <https://hdl.handle.net/11511/94162>.
- Korkmaz, Zeynep (1992) .*Gramer Terimleri Sözlüğü*. TDK Yayınları. Ankara. 43.
- MEB, Tebliğler Dergisi (1973). Cilt 36, Sayı 1747.
- MEGSB (1986). 1987 Yılı Bütçe Konuşması. İstanbul. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğt. Gençlik ve Spor Bakanlığı (1973). Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz. İstanbul. Milli Eğitim Basımevi, S. 10-11.
- Tanrıku, L. & Bayter, T. (2020). Almanca Öğretiminde İngilizcenin Köprü Dil Olarak Kullanılması. In: *Diyalog – Interkulturelle Zeitschrift für Germanistik, Sonderausgabe: 85 Jahre Germanistik in der Türkei, 78-91*.

Tekin, Ö. (2022). Wie relevant ist Englisch für Lernende des Deutschen? Eine empirische Studie zur Perspektive von Lernenden im Kontext von Deutsch als Tertiärsprache in der Türkei . *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 10 (2) , 349-376 . DOI: 10.37583/diyalog.1217616

Tosun Cengiz, *JLLS./1* 2006: 33.

Türkçe Sözlük, (2011). TDK Yay. Ankara. S. 2496

Wypusz, J. (2015). Konzept Deutsch als Fremdsprache nach Englisch (dafne) – Notwendigkeit oder Wunschvorstellung? Empirische Untersuchung in Grundschulen in *Großpolen, Glottodidactica XLII/1*, 81-91, Adam Mickiewicz University Press Poznań,

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık.